OP EN
HEIM

G_OS.T
MATEUSZ CHORÓBSKI

Kuratorki:
Chiara Valci Mazzara
i Susanne Prinz

Udostępnienie wystawy:
29.10.2026, godz. 18:00

Czas trwania wystawy:
29.10.2026–28.02.2027

Galeria OP ENHEIM
Plac Solny 4 | 50–060, Wrocław

Organizator: OP ENHEIM

Partner projektu: Kunstverein am Rosa-Luxemburg-Platz e.V

Mecenas wystawy: Eneris Surowce

Współorganizator: VOP

Mecenas Honorowy: WOMAK Holding S.A.

Dofinansowano: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej

Partnerzy: Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu, Fundacja dela.art, Fundacja Eneris, Niemiecko-Polska Fundacja Ochrony Zabytków Kultury, Hotel Monopol, Likus Hotele i Restauracje, Kamery IR, EKO-LED, Heinle, Wischer und Partner Architekci,KEIM, OPEN Reklama Oksana Solnik–Krzyżanowska, Moovy Home, Vastint Poland

Patroni medialni: hus magazine, WhiteMad, Magazyn SZUM, Notes Na 6 Tygodni, Magazyn Presto, Pismo Artystyczne „Format", OCZY.MAG

Projekt „G_OS.T Berlin–Wrocław. Wystawa indywidualna Mateusza Choróbskiego" dofinansowano ze środków Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Wystawa „G_OS.T", przygotowana przez Mateusza Choróbskiego specjalnie dla przestrzeni OP ENHEIM i zrealizowana dzięki wsparciu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, wychodzi od fundamentalnego doświadczenia zagubienia. Projekt przywołuje stan, w którym człowiek traci orientację w otaczającym go świecie – moment, gdy przestaje być jasne, dokąd się zmierza i co właściwie mógłby oznaczać „powrót". Rozbudowana instalacja wykraczająca poza przestrzeń galerii i rozgrywająca się w różnych częściach zabytkowej kamienicy Oppenheimów eksploruje stan dezorientacji, w którym wewnętrzne przeżycia splatają się z próbami odnalezienia się w zmieniającym się świecie, a osobista historia i architektura pamięci stają się ostatnimi punktami oparcia.

Rozwijając wątki podjęte na wystawie indywidualnej *P.OST*, przygotowanej dla berlińskiego Kunstverein am Rosa-Luxemburg-Platz i otwartej w 2025 roku, ekspozycja w OP ENHEIM przenosi akcent z materialnej pamięci architektury na psychologiczny ciężar wykorzenienia i niemożność pełnego powrotu. Punktem odniesienia stają się krajobrazy Berlina i Wrocławia, które spotykają się tu jako przestrzenie współczesnego dialogu. Czerpiąc z historycznych śladów i splatających się biografii, wystawa kreśli swoistą topografię tęsknoty, utraty, wykorzenienia i powrotu.

Centralne miejsce w tej opowieści zajmują powiązane ze sobą losy architekta Hansa Poelziga, którego wizjonerskie projekty współkształtowały modernistyczną architekturę obu miast, oraz reżysera Erika Charella, którego artystyczna droga splotła się z działalnością Poelziga w znaczący sposób. W Berlinie Poelzig zaprojektował słynne Kino Babylon oraz Große Schauspielhaus, którym przez wiele lat kierował jako dyrektor artystyczny Erik Charell. Z kolei we Wrocławiu do jego najważniejszych realizacji należą Pawilon Czterech Kopuł oraz nieistniejące już kino Deli. W symbolicznym, niemal poetyckim cyklu miejskiego przemijania centrum handlowe Arkady Wrocławskie –wzniesione na gruzach dawnego kina – również zakończyło swoją działalność i obecnie jest wyburzane. Charell planował realizację monumentalnej operetki filmowej na podstawie *Odysei* Homera, jednak ze względu na żydowskie pochodzenie został odsunięty od projektu i zmuszony do emigracji. Niespełnione zamierzenia i utracone dzieła obu twórców stają się architektonicznymi widmami historii, której nie sposób już odtworzyć – fragmentami rzeczywistości należącymi do przeszłości i niemożliwymi do pełnego odzyskania.

Wystawa pt. *G_OS.T* splata te opowieści za sprawą powracającego motywu ptaka (sokoła) łączącego historię kamienicy OP ENHEIM, niezrealizowaną operetkę Charella i architekturę Poelziga. Jednym z przywoływanych epizodów jest historia papużki falistej hodowanej przez dawnych mieszkańców domu, która miała odwracać uwagę od coraz bardziej ponurej rzeczywistości. Obecna w przestrzeni wystawy papuga albinos staje się wizualnym punktem odniesienia dla pamięci, która stopniowo traci ostrość. Ekspozycja odwołuje się również do mitu homeryckich syren, przedstawiając je nie jako potwory, lecz samotne istoty przepełnione tęsknotą, dla których posiadana wiedza stała się ciężarem. Doświadczenie utraty domu łączy literackiego Odyseusza, historyczną postać Erika Charella oraz dawnych mieszkańców kamienicy. Nie wszystkim udało się powrócić, a ci, którym się powiodło, zastali całkowicie zmienioną rzeczywistość – niepodobną do świata, za którym tęsknili i który pamiętali.

Tytuł *G_OS.T* stanowi złożoną zagadkę, rodzaj językowej konstrukcji, w której nakładają się na siebie skojarzenia z wiedzą, performatywnością i obecnością. Jego znaczenie rozciąga się pomiędzy starożytną gnozą (*gnosis*) a pieśnią (*song*), odsyła do polskiego słowa „głos", a zarazem przywołuje widmo (*ghost*) i pustkę pozostawioną przez historię. W zabytkowej kamienicy OP ENHEIM, z jej bogatą i burzliwą przeszłością, Choróbski realizuje immersyjną instalację *site-specific*, łączącą rzeźbę, wideo i dźwięk oraz bezpośrednio ingerującą w architekturę budynku. Wystawa rozwija się w trzech odrębnych częściach, niczym trzy akty opery, przekształcając poszczególne kondygnacje w sceny, przez które przemieszczają się odbiorcy. Wędrówka ta prowadzi wśród ech przeszłości i teraźniejszości, angażując wszystkie zmysły za pośrednictwem obrazów, dźwięków i bezpośredniego doświadczenia fizycznego.

Akt I wprowadza instalację dźwiękową, która zapowiada obecne w całej wystawie odwrócenia i przekształcenia zastanych struktur. Utwór, powstały we współpracy z kompozytorem Michałem Jacaszkiem i sopranistką Aleksandrą Klimczak, opiera się na sylabizowanych dźwiękach towarzyszących wydechom i wdechom, rozbrzmiewających na zewnątrz budynku, które na klatce schodowej przechodzą w odtworzony od tyłu śmiech. Akt II przybiera formę instalacji przestrzennej, która rozwija się w obrębie ścian i architektury kondygnacji, wchodząc z nimi w bezpośrednią relację. Odbiorcy przemierzają labirynt zbudowany z przezroczystych płyt poliwęglanowych. Pionowe instalacje świetlne, skonstruowane ze stempli budowlanych i grzejników, tworzą rzeźbiarskie obiekty nawiązujące do słynnych kolumn Poelziga. Światło zyskuje zabarwienie dzięki szklanym odlewom wykonanym z przetopionych wkładów termosów, flakonów po perfumach i baniek lekarskich. Ukryty rzutnik wyświetla na ścianach labiryntu nieruchome obrazy papugi albinosa. Akt III fizycznie rozbija dotychczasową narrację wizualną, doświadczeniową i dźwiękową na elementy rozproszone w różnych strefach budynku – dźwięk, ruch i światło. Pejzaż dźwiękowy splata rytmy ciała z fragmentami pieśni syren, wykonywanymi na pojedynczych wdechach i wydechach oraz przeplatanymi śpiewem. Z kolei praca wideo wykorzystująca obrazowanie termowizyjne ukazuje opustoszałe wnętrza Arkad Wrocławskich oraz teren berlińskiego hotelu Leonardo, w miejscu którego niegdyś znajdował się Großes Schauspielhaus. Obie lokalizacje niosą w sobie pamięć o architekturze Poelziga. W kadrach pojawia się trudny do zidentyfikowania sokół, który trwa w bezruchu, przemieszcza się i rozgląda po otaczającej go przestrzeni. Jego obecność współtworzy hipnotyzującą metanarrację, w której przeszłość i teraźniejszość przenikają się z obrazami wnętrz.

Finałowy EPILOG, wieńczący wertykalną oś wielowarstwowej instalacji, rozgrywa się na dachu budynku. Znajdują się tam dwie działające lampy – obiekty rzeźbiarskie stworzone przez artystę. Jedna emituje światło zarejestrowane w Arkadach Wrocławskich, druga zaś światło uchwycone w berlińskim hotelu Leonardo. Przeszłość i teraźniejszość migoczą naprzemiennie, przywołując historie miejsc, w których światło zostało zarejestrowane. Tym ostatnim aktem opowieść zatacza koło, pozostawiając materialny zapis przeszłości, teraźniejszości i granicy między nimi.

Ostatecznie wystawa staje się impulsem do refleksji, swoistą martwą naturą, a zarazem pulsującą opowieścią, w której pamięć, historia i doświadczenie miejsca splatają się we wspólną konstelację. To przestrzeń, w której przeszłość nieustannie do nas powraca – jako ślad, echo i cień.

Chiara Valci Mazzara